JOURNAL OF THE MINISTRY OF ENVIRONMENT OF THE Czech Republic

- official magazines of the Ministry of Environment of the Czech Republic
- graphical works, proof-reading, printing, distribution

ÚNOR 2009 | ROČNÍK XIX | ČÍSLO 2

ZPRAVODAJ
MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí – Ročník XIX, číslo 2/2009 – Vychází 12 čísel ročně – Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, tel. 267 122 548, www.mzp.cz – Odpovědná redaktorka Mgr. Iveta Kotalíková, tel. 267 311 636, e-mail: Iveta.Kotalikova@mzp.cz – Grafická úprava Dupart, s. r. o. – Tisk Rotis, s. r. o. – Číslo 2/2009 – MK ČR E 6189 – ISSN 1211-1244 – ISSN 1802-9205

Environmentální priority českého předsednictví

JE 8. LEDEN 2009. MINISTR ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A PŘEDSEDA RADY EVROPSKÉ UNIE PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ MARTIN BURSÍK PŘEDSTAVUJE V PRAZE PRIORITY ČESKÉHO PŘEDSEDNICTVÍ V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.

Ochrana klimatu

V oblasti ochrany klimatu povede předsednictví přípravná jednání k dosažení celosvětové dohody o nastavení závazků snižování emisí skleníkových plynů po roce 2012, a to v souladu se závazkem Evropské unie k udržení maximálního růstu průměrné globální teploty do 2°C do roku 2050. Schválení klimaticko-energetického balíčku dává Evropské unii dobrou výchozí pozici pro tato jednání. Předsednictví bude jednat o nastavení závazků po ukončení prvního kontrolního období Kjótského protokolu po roce 2012.

Půjde zejména o jednání s USA a dalšími významnými producenty skleníkových plynů (např. Ruskem, Brazílií, Čínou a Indií) a o jejich zapojení do mezinárodního systému ochrany klimatu. Předsednictví naváže na jednání po konferenčních smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC) na Bali (2007) a v Poznani (2008). Předsednictví bude zastupovat EU při jednání UNFCCC a připravovat společnou pozici Evropské unie pro jednání v rámci dalších mezinárodních fór, především pro konferenci v Kodani v prosinci 2009. V souladu se závazky Evropské rady z června 2008 bude na jarní Evropské radě 2009 projednán mechanismus financování boje proti změně klimatu. V průběhu předsednictví bude rovněž zahájeno projednávání Sdělení o adaptacích na změnu klimatu. Předsednictví podpoří zavádění takových adaptačních opatření, která berou na zřetel i další aspekty, jako je například ochrana biologické rozmanitosti a půdy. Zmíněná problematika by se měla stát jedním z témat neformální Rady ministrů pro životní prostředí v červnu 2009.

Ochrana lidského zdraví a životního prostředí

V rámci ochrany lidského zdraví a životního prostředí zaměří předsednictví pozornost na následující přírody a krajiny rozhodovala vláda a přesunula tuto odpovědnost blíž občanům.

- Bude lépe chráněna půda. Vládou přijatá novela zákona zvyšuje sazby odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu a zlepšuje jejich vymahatelnost.
- Otevřela se cesta ke stabilním a pestrým lesům. Vláda schválila Národní lesnický program, který počítá s orientací na druhové pestré lesy namísto nestabilních smrkových monokultur.
- Národní parky se otvírají turistům. Na Šumavě se na některá dosud nepřístupná místa klidových území s odstupňovanými poplatky otevřely cesty. Podobně se otevřou i další lokality.
- Zvýšil se rozsah veřejně dostupných informací o znečištění podle zákona o integrovaném registru znečištění.

● *Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP*

OBSAH:

Priority
Environmentální priority českého předsednictví 1

Události měsíce
MŽP 2008: Chráníme Vaše životní prostředí 3
Signály EEA 2009: Osm příběhů ze životního prostředí pro Evropu 4
Zprávy ze správy životního prostředí 6
Publikace 13

Téma
Pohled do evropské „kuchyně" aneb Průvodce českým předsednictvím EU v oblasti životního prostředí 13

Analýzy, souhrny, komentáře
Víte, co je ENCA 25
Výběrové řízení pro projekty neziskových organizací na rok 2009 27

Diskuze
Globální oteplování po 20 letech: Body zvratu nadosah 31
Kroužkování zimujících labutí 35

- Obce ohrožené těžbou uhlí získaly další záruky, že nebudou zbourány. Vláda potvrdila platnost limitů těžby a navrhla zpřísnění horní legislativy.
- Byly zamítnuty všechny nové pokusy o těžbu uranu.
- Vládou schválená novela zákona o ochraně přírody a krajiny bude znamenat konec bezdůvodného kácení alejí a nesmyslného postupu udělování výjimek. Vláda v zákoně o ochraně přírody zpřísnila povolování kácení stromořadí podél silnic a železničních tratí. Zrušila současnou nesmyslnou praxi, kdy o výjimkách za kácení o ochraně

Signály EEA 2009:
Osm příběhů ze životního prostředí pro Evropu

JE ZAHRADNÍČENÍ JEDNÍM Z VAŠICH ZÁJMŮ? POKUD ANO A ZJETE VE STŘEDNÍ NEBO SEVERNÍ EVROPĚ, JE PLZÁK ŠPANĚLSKÝ PRAVDĚPODOBNĚ JEDNÍM Z VAŠICH OSOBNÍCH NEPŘÁTEL. ZDÁ SE, ŽE PLZÁK, KTERÝ NEÚNAVNĚ NAPADÁ VAŠE BYLINKY A ZELENINU, JE IMUNNÍ VŮČI REGULAČNÍM OPATŘENÍM.

Plzák španělský, dusící se humří, telovizory zaplavující zeměkouli a škodlivé částice v ovzduší jsou pouze některými z témat obsažených v Signálech EEA 2009, nové výroční publikaci Evropské agentury pro životní prostředí. Signály představil 9. ledna 2009 v Praze český ministr životního prostředí Martin Bursík a profesorka Jacqueline McGlade, výkonná ředitelka EEA.

Evropská agentura pro životní prostředí v partnerské spolupráci se svou sítí, skládající se ze 32 členských států, monitoruje životní prostředí v Evropě. Hledání a dešifrování řady „signálů" týkajících se zdraví a rozmanitosti našeho životního prostředí a porozumění jim je podstatou činnosti agentury. Signály EEA 2009, jež budou zveřejněny ve všech 26 jazycích EEA, volí přístup založený na příběhu a poskytují obrázek o klíčových tématech životního prostředí, která jsou zvláště závažná pro nadcházející rok.

„Rok 2009 nabízí pozoruhodnou příležitost angažovat globální společenství a začít se řádně zabývat výzvou týkající se životního prostředí. Musíme jednat opatrně, ale rychle. Rozsah výzev by nás neměl ani paralyzovat k nečinnosti ani by neměl udusit cennou debatu. V této souvislosti vítám Signály EEA, které se zaměřují na široké vrstvy občanů Evropy," řekl ministr Bursík.

Příběhy obsažené v Signálech EEA nejsou vyčerpávající, ale byly vybrány na základě jejich závažnosti pro současnou debatu o politice životního prostředí v Evropě. Zabývají se prioritními tématy změny klimatu, přírody a biologické rozmanitosti, využíváním přírodních zdrojů a zdravím a životním prostředím.

„Jak se naše potřeba zmírnit změnu klimatu a přizpůsobit se jí stává naléhavější, tak také roste důležitost naší potřeby efektivně komunikovat s širokým publikem. Ještě před tím, než můžeme lidi motivovat k tomu, aby něco podnikli, musíme tyto lidi a jejich vlády zapojit do jednání a zmocnit je k němu," řekla profesorka McGlade.

● *Oscar Romero Sanchez, tiskový mluvčí EEA*

Foto: autorka

– Výkonná ředitelka Evropské agentury pro životní prostředí Jacqueline McGlade při prezentaci v Praze.

Foto: MŽP – Jan Symon

nu. Celé ekosidiště tak využívá pouze obnovitelné zdroje energie a nepřísná nijak k emisím CO_2.

S politickou kulturou na ochranu životního prostředí

Mám-li říci upřímně, co mě na celé exkurzi zaujalo nejvíce, nebylo to nic odborného. Vše, co jsme viděli, se dá dnes už vidět i u nás či u našich sousedů Němců či Rakušanů. Zaujala mě ovšem tamní politická kultura.

Ve Wokingu vládnou v současné době konzervativci, rada města (v čele s předsedou) je tedy v jejich rukou. Vzhledem k tomu, že mají jen těsnou většinu nad liberály (poměr v zastupitelstvu je 19:17), je starosta města jeden rok volen z řad konzervativců, druhý rok z řad liberálů. Funkce starosty je chápána jako reprezentační a „občanská" – jeho povinností je být zde pro občany a sjednocovat je. Nesmí se proto např. zúčastňovat zasedání rady, nehlasuje. Opozice má přístup ke stejným informacím jako „vládní" strana a vůbec se ve Wokingu snaží udržovat korektní vztahy.

Všichni společně pak pracují na ochraně klimatu. Strategii boje proti klimatickým změnám přijali všichni společně, není to téma politického boje. „Cesty, které zde zkoušíme, se někdy ukáží jako správné, jindy se zjistí, že šlo o slepou uličku. Je důležité se z chyb poučit. Je ale také důležité žít a pracovat v atmosféře, kdy víte, že vás za slepé uličky nebude nikdo kamenovat. Jinak by se nic nového nedalo dělat," komentoval situaci starosta Wokingu Peter Ankers. Pevně doufám, že časem k podobné nobilese dospějeme i u nás.

● *RNDr. Jana Plamínková, starostka MČ Praha-Slivenec (a bývalá redaktorka Zpravodaje MŽP)*

Další informace: www.woking.gov.uk, www.bedzed.org.uk

Školy dostaly nádoby na třídění odpadu

LIBERECKÝ KRAJ PŘIJAL NABÍDKU OD MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR PODÍLET SE NA PROJEKTU SBĚRNÉ NÁDOBY DO VEŘEJNÝCH INSTITUCÍ A ZEJMÉNA DO ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ, KTERÝ BYL ZAMĚŘEN NA PODPORU TŘÍDĚNÍ ODPADŮ VE ŠKOLÁCH A VEŘEJNÝCH INSTITUCÍCH. Z OPERAČNÍHO PROGRAMU INFRASTRUKTURA BYLO POŘÍZENO PRO LIBERECKÝ KRAJ CCA 1400 NÁDOB NA TŘÍDĚNÍ ODPADŮ.

Liberecko začalo třídit první

Cílem projektu bylo pomoci školám a veřejným institucím s podporou třídění odpadu tím, že obdrží sady sběrných nádob, informační postery a brožury zcela zdarma. V projektu byl k dispozici výběr ze čtyř druhů základních sad, které obsahovaly vždy nádobu na papír, plast a sklo. Ke každé základní sadě byla možnost objednat si tzv. variabilní sadu, která obsahovala nádoby na nápojové kartony a nádoby, které se umísťují do exteriérů, např.kompostéry a podobně.

Ministerstvo životního prostředí ČR zajistilo výrobu sběrných nádob a informačních materiálů, distribuci a umístění všech nádob zajistil Liberecký kraj.

Na realizaci projektu se za Liberecký kraj úzce podílel odbor životního prostředí a zemědělství a odbor školství. Spolupraci těchto dvou odborů se podařilo umístit účelné nádoby ke konečným uživatelům ve velmi krátkém čase a jako prvnímu kraji v České republice.

Separace.eu

V září odbor životního prostředí a zemědělství vytvořil webové stránky www.separace.eu , jako platformu pro komunikaci, na kterých byly umístěny veškeré potřebné informace – obrázky sad sběrných nádob spolu s jejich technickými popisem, podmínkami pro vstup do projektu a možností registrace, což velmi usnadnilo administraci celého projektu a umožnilo jeho úspěšnou realizaci. Odbor školství členě oslovil všechna Školská zařízení v Libereckém kraji s informacemi o možnosti zapojení do projektu, díky tomu se přihlásilo celkem 62 škol z celého kraje.

Foto: ARCHIV ČR

KROUŽKOVÁNÍ ZIMUJÍCÍCH LABUTÍ

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, středisko Pardubice, se v lednu tohoto roku již podruhé podílela na kroužkování zimujících labutí v Pardubicích a Hradci Králové, pořádaném Východočeskou pobočkou České společnosti ornitologické a Jihovýchodopolskou pobočkou OTOP.

Na území východních Čech se nacházejí tři významná zimoviště labutí: v Chocni, Pardubicích a Hradci Králové. Kroužkování se na základě zvláštního povolení kroužkovací stanice Národního muzea provádí na zimovištích v Hradci Králové a Pardubicích. Projekt je plánován na tři roky a začal v lednu 2008 (okrouž-kováno celkem 50 labutí v obou městech). Začátkem ledna 2009 proběhla druhá odchytová akce, při níž bylo okroužkováno dohromady 37 labutí (27 v Pardubicích na vodní nádrži Bajkal, 10 v Hradci Králové na Labi).

Labutě se odchytávají většinou na břehu, kam jsou vylákány na krmení. Ve vhodném okamžiku, kdy jich je na břehu dostatečné množství, proběhne naráz na povel odchyt více jedinců najednou. V Hradci Králové ale v letošním roce nebylo možné tuto metodu použít, neboť řeka byla zamrzlá a labutě měly

Foto archiv AOPK ČR a www.vcpcso.cz – Boris Medvešov

komplikovaný výstup z vody. Led na řece váhu člověka neunesl, proto se odchytávali pouze jednotlivci ptáci přímo z vody – z toho důvodu je počet okroužkovaných v Hradci Králové nízký. V Pardubicích pevný led na vodní ploše naopak odchytu pomohl. Během dvou zátahů se podařilo labutě vytlačit ze zbytku vodní plochy na led, kde bylo pochytání praktický celé hejno (31 ptáků z celkového počtu 33).

Jak v Hradci Králové, tak v Pardubicích se v zimujícím hejnu nachází několik labutí, označených v rámci projektu v loňském roce. V Hradci Králové byly také odečteny labutě s cizími kroužky. Kromě několika českých se zde zdržuje i jedna labuť s kroužkem německým.

Podrobnosti o cílech projektu, průběhu odchytu a konkrétní výsledky, včetně fotografií, naleznete na stránkách VČP ČSO www.vcpcso.cz pod odkazem Labutě.

● *Světlana Vránová, AOPK ČR, oblast Pardubice, www.ochranaprirody.cz*

www.ochranaprirody.cz

ROČNÍK XX | ÚNOR 2010 | ČÁSTKA 2

VĚSTNÍK
MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

WWW.MZP.CZ

RECYCLED PAPER

OBSAH

RESORTNÍ PŘEDPISY

1. Statut Monitorovacího výboru Programu Zelená úsporám 1

2. Sdělení odboru ochrany ovzduší, kterým se stanoví seznam reprezentativních měřicích stanic pro účely úředního regulačního řádu 7

SDĚLENÍ

1. Sdělení Sekretariátu rozkladové komise o zrušení výkladu přijatého výkladovou komisí ministra č. 2/2006, publikovaného ve Věstníku MŽP č. 5/2006 6

RESORTNÍ PŘEDPISY

1.

STATUT
Monitorovacího výboru
Programu
Zelená úsporám

Článek 1
Úvodní ustanovení

Monitorovací výbor Programu Zelená úsporám (dále jen „Monitorovací výbor") se zřizuje pro zajištění vybraných aktivit při realizaci programu Zelená úsporám (dále jen „Program").

Program je zaměřen na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů v oblasti bydlení z prostředků z prodeje emisních kreditů – tzv. Assigned Amount Unit (dále jen „AAU") prostřednictvím mechanismu mezinárodního emisního obchodování podle článku 17 Kjótského protokolu. Prostředky jsou příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky (dále jen „SFŽP") dle zák. č. 695/2004 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a nakládání s nimi ve znění zák. č.315/2008 Sb., se řídí zákonem č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky ve znění pozdějších předpisů, v plném rozsahu.

ROČNÍK XV | DUBEN 2010 | ČÍSLO 2

EIA – IPPC – SEA

RECYCLED PAPER

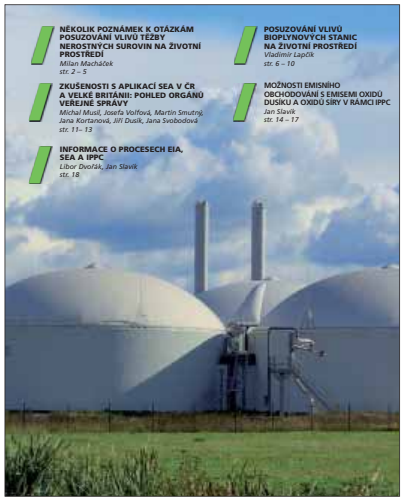

NĚKOLIK POZNÁMEK K OTÁZKÁM POSUZOVÁNÍ VLIVŮ TĚŽBY NEROSTNÝCH SUROVIN NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ
Milan Macháček
str. 2 – 5

ZKUŠENOSTI S APLIKACÍ SEA V ČR A VELKÉ BRITÁNII: POHLED ORGÁNŮ VEŘEJNÉ SPRÁVY
Michal Musil, Josefa Volfová, Martin Šmutný, Jana Kortanová, Jiří Dusík, Jana Svobodová
str. 11– 13

INFORMACE O PROCESECH EIA, SEA A IPPC
Libor Dvořák, Jan Slavík
str. 18

POSUZOVÁNÍ VLIVŮ BIOPLYNOVÝCH STANIC NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ
Vladimír Lapčík
str. 6 – 10

MOŽNOSTI EMISNÍHO OBCHODOVÁNÍ S EMISEMI OXIDŮ DUSÍKU A OXIDŮ SÍRY V RÁMCI IPPC
Jan Slavík
str. 14 – 17

ní nádrže na vyhnilý kal. Tyto technologie pracují v režimu čištění odpadních vod, které mají ve svém provozním řádu zapracovány podmínky nakládání s aktivovaným kalem a anaerobně stabilizovaným kalem (vyhnilým kalem).

Ostatní BPS

Bioplynové stanice zpracovávající ostatní vstupy mohou zpracovávat bioodpady uvedené v tab. 3 přílohy 2 příslušného metodického pokynu MŽP [8]. Pokud BPS zpracovávají vedlejší živočišné produkty (VŽP), spadají pod Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1774/2002 a musí plnit podmínky v něm stanovené, jako je např. hygienizace odpadů, resp. ostatních vstupních surovin (pasterizace, vysokoteplotní hygienizace).

Bioplynová stanice je zařízení, které využívá obnovitelné zdroje, případně organické odpady (viz výše) k výrobě bioplynu anaerobním procesem – fermentací. Bioplyn je jímán a spalován v místě v kogenerační jednotce s výrobou elektrické energie a tepla. Výstupním produktem procesu anaerobní fermentace je kromě bioplynu i digestát. U digestátu lze provést separaci pevné složky (separát) a složky kapalné (fugát). Obě složky jsou využitelné jako hnojivo v zemědělství. Po autorizované certifikaci digestátu jako hnojivo, není digestát považován za odpad ve smyslu zákona o odpadech. Avšak po najetí bioplynové stanice do doby autorizované certifikace digestátu na hnojivo, bude nutno respektovat zákon o odpadech a zejména vyhlášku MŽP č. 383/2001 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě.

V kogenerační jednotce je spalován bioplyn z anaerobní fermentace o složení, uvedeném v tabulce 1.

Složka	Podíl objemu (%)
Metan (CH_4)	40 – 80
Oxid uhličitý (CO_2)	14 - 55
Dusík (N_2)	0 - 20
Kyslík (O_2)	0 - 2
Vodík (H_2)	0 - 1
Amoniak (NH_3)	0 - 1
Sulfan (H_2S)	0 - 2

Tab. 1: Složení bioplynu

Jako kompaktní kogenerační jednotky jsou často využívány jednotky firmy Jenbacher (koncern GE - viz foto 1), MAN či Deutz. V zásadě je kogenerační jednotka tvořena spalovacím motorem (má 12 i více válců) a generátorem, vyrábějícím elektrický proud (napětí 0,4 kV a frekvence 50 Hz).

Např. kogenerační jednotka GE Jenbacher JMS 412 GS-B.LC, která má spotřebu 403 m³ bioplynu za hodinu a je určena pro spalování bioplynu s obsahem 50 až 65 % metanu, má elektrický výkon 844 kW a tepelný výkon 789 kW (běžně bývá u starších zařízení tepelný výkon větší než elektrický [1]). Celková účinnost kogenerace je 81 %, tepelná účinnost zařízení je 39,1 %, elektrická pak 41,9 % (viz foto 1 - je uvedena starší kogenerační jednotka s jiných parametrech). Vlastní spotřeba elektrické energie pro provoz bioplynové stanice je cca 5 až 6 % z vyrobené elektrické energie.

Uvedená kogenerační jednotka je vhodná pro bioplynovou stanici, která zpracuje cca do 30 000 tun biomasy, příp. bioodpadu za rok.

Foto 1: Kogenerační jednotka GE Jenbacher [9] – foto autor.

3. Analýza vlivů bioplynových stanic na životní prostředí:

Při posuzování vlivů záměrů bioplynových stanic na životní prostředí je nutno sledovat zejména následující faktory [1]:

1. vlivy na ovzduší,
2. hluk,
3. vlivy na povrchové a podzemní vody,
4. vlivy na půdu,
5. vliv na krajinu a krajinný ráz,
6. další vlivy.

3.1 Vlivy na ovzduší

Hlavním bodovým zdrojem emisí u bioplynové stanice je kogenerační jednotka spalující bioplyn. Množství emisí je v drtivé většině případů zanedbatelná. Za účelem maximálního snížení negativních dopadů na ovzduší bývá instalováno zařízení k odsíření produkovaného bioplynu. Pro výpočet emisí z provozu kogenerační jednotky je nutno použít emisní limity pro spalovací zdroje - pístové spalovací motory, jejichž stavba či přestavba byla zahájena po 17. květnu 2006 (bod 2.8 přílohy č. 4) z nařízení vlády č. 146/2007 Sb., o emisních limitech a dalších podmínkách provozování spalovacích stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší. Na základě vyhlášky MŽP č. 13/2009 Sb., o stanovení podávalků na kvalitu paliv pro stacionární zdroje z hlediska ochrany ovzduší, nejsou stanoveny pro plyny obsahy síry v palivu. Emisní limit pro oxid siřičitý (SO_2) pro stacionární pístové spalovací motory (z nařízení vlády č. 146/2007 Sb.) není tímto stanoven.

Mezi liniové emisní zdroje patří doprava odpadů do bioplynové stanice a odvoz vyrobeného hnojiva nákladními vozidly (20 + 25 denně) a případný osobních automobilů obsluhy a návštěv (cca 10 denně). Množství emisí z dopravy je zanedbatelné.

Jako jeden z nejproblémovějších vlivů na životní prostředí je u bioplynových stanic hodnocen zápach.

Kdyby při anaerobním rozkladu organických látek vznikaly jen majoritní plyny metan, oxid uhličitý, případně vodní pára, k žádným problémům s pachovými emisemi by nedocházelo. Jelikož tomu tak není, objevují se plynné produkty dalších biochemických procesů, které vytvářejí pachovou stopu bioplynu. Jedná se především o sulfan, amoniak

enlarge